



Judikatūras krājums

TIESAS RĪKOJUMS (otrā palāta)

2013. gada 28. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Eiropas Savienības Pamattiesību harta — Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību — Juridiskas personas, kuru saimnieciskā darbība ir orientēta uz peļņas gūšanu — Juridiskā palīdzība — Saistības ar Savienības tiesībām neesamība — Acīmredzama Tiesas kompetences neesamība

Lietā C-258/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko 5^a *Vara Cível de Lisboa* (Portugāle) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 13. martā un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 13. maijā, tiesvedībā

Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio Lda

pret

Instituto da Segurança Social IP.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], tiesneši K. Lēnartss [*K. Lenaerts*] (referents), Tiesas priekšsēdētāja vietnieks Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] un A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*],

ģenerālvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklauššanas pieņemto lēmumu lemt, izdodot motivētu rīkojumu atbilstoši Tiesas Reglamenta 53. panta 2. punktam,

izdod šo rīkojumu.

Rīkojums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio Lda* (turpmāk tekstā – “*Sociedade Agrícola*”) un *Instituto da Segurança Social IP* (turpmāk tekstā – “*Instituto*”) par pēdējā atteikumu tai sniegt juridisko palīdzību.

* Tiesvedības valoda – portugāļu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2003/8/EK

- 3 Padomes 2003. gada 27. janvāra Direktīvas 2003/8/EK par to, kā uzlabot tiesu pieejamību pārrobežu strīdos, nosakot kopīgus obligātus noteikumus attiecībā uz juridisko palīdzību šādos strīdos (OV L 26, 41. lpp., un labojums – OV L 32, 15. lpp.) preambulas piektā apsvēruma redakcija ir šāda:

“Šīs direktīvas mērķis ir veicināt juridiskās palīdzības sniegšanu pārrobežu strīdos tām personām, kurām nav pietiekamu līdzekļu, gadījumā, ja palīdzība ir vajadzīga, lai nodrošinātu reālu tiesas pieejamību; vispārēji atzītās tiesības uz tiesas pieejamību ir vēlreiz apstiprinātas [Hartas] 47. pantā.”

- 4 Tiesību uz juridisko palīdzību piemērojamība personām Direktīvas 2003/8 3. panta 1. punktā ir noteikta šādi:

“Fiziskām personām, kuras ir puses strīdā, uz ko attiecas šī direktīva, ir tiesības saņemt atbilstīgu juridisko palīdzību, lai nodrošinātu reālu tiesas pieejamību saskaņā ar šajā direktīvā izklāstītajiem nosacījumiem.”

Portugāles tiesības

- 5 2004. gada 29. jūlija Likumā Nr. 34/2004 ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2007. gada 28. augusta Likumu Nr. 47/2007 (turpmāk tekstā – “Likums Nr. 34/2004”), ir noteikta kārtība, kādā tiek nodrošinātas tiesības un pieeja tiesām, un ar to Portugāles tiesību sistēmā ir transponēta Direktīva 2003/8.

- 6 Likuma Nr. 34/2004 7. panta 3. punktā ir paredzēts:

“Juridiskām personām, kuru saimnieciskā darbība ir orientēta uz peļņas gūšanu, un individuāliem uzņēmumiem ar ierobežotu atbildību nav tiesību uz juridisko palīdzību.”

- 7 Tomēr Portugāles tiesību aktos ir paredzēts, ka juridiskas personas, kuru saimnieciskā darbība ir orientēta uz peļņas gūšanu, un individuāli uzņēmumi ar ierobežotu atbildību ir atbrīvoti no valsts nodevas un citiem ar tiesvedību saistītiem izdevumiem, ja tie ir maksātnespējīgi vai ir maksātnespējas administrēšanas procesā.

Iesniedzējtiesas lēmums un prejudiciālie jautājumi

- 8 *Sociedade Agrícola* ir Lisabonā (Portugāle) reģistrēta juridiska persona, kuras saimnieciskā darbība ir orientēta uz peļņas gūšanu.
- 9 2013. gada 15. janvārī tā, norādīdama, ka tā plāno celt prasību tiesā par summu EUR 52 500 apmērā, lūdza *Instituto*, kas ir kompetentā administratīvā iestāde, sniegt tai juridisko palīdzību atbrīvojuma no valsts nodevas un citu ar tiesvedību saistītu izmaksu veidā, kā arī iecelt un atalgot advokātu.
- 10 *Instituto* tomēr uzskatīja, ka minētais juridiskās palīdzības lūgums ir acīmredzami nepieņemams, tāpēc ka atbilstoši Likuma Nr. 34/2004 7. panta 3. punktam juridiskām personām, kuru saimnieciskā darbība ir orientēta uz peļņas gūšanu, nav tiesību uz juridisko palīdzību.

- 11 *Sociedade Agrícola* cēla prasību 5^a *Vara Cível de Lisboa* [Lisabonas 5. civillietu tiesā] atcelt minēto *Instituto* lēmumu un lūdza pieņemt lēmumu par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, lai Tiesa spriestu par Hartas 47. panta interpretāciju.
- 12 Iesniedzējtiesa uzskata, ka Tiesas 2010. gada 22. decembra spriedums lietā C-279/09 *DEB* (Krājums, I-13849. lpp.) ir atbilstošs, lai atrisinātu strīdu pamatlietā. Tomēr tā uzskata, ka šis spriedums ir jāizskaidro attiecībā uz juridiskām personām, kuru saimnieciskā darbība ir orientēta uz peļņas gūšanu.
- 13 Šādos apstākļos 5^a *Vara Cível de Lisboa* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai [Hartas] 47. pantam, kurā ir paredzētas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, ar kuru no juridiskās palīdzības saņemšanas ir izslēgtas juridiskās personas, kuru saimnieciskā darbība ir orientēta uz peļņas gūšanu?
- 2) Vai [Hartas] 47. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ir nodrošinātas, ja dalībvalsts tiesiskajā regulējumā, kaut arī tajā ir izslēgts, ka juridisko palīdzību saņem juridiskas personas, kuru saimnieciskā darbība ir orientēta uz peļņas gūšanu, tām tomēr automātiski ir garantēts atbrīvojums no valsts nodevas un citiem ar tiesvedību saistītiem izdevumiem uzņēmuma maksātnespējas vai maksātnespējas administrēšanas procesa piemērošanas gadījumā?”

Par Tiesas kompetenci

- 14 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 53. panta 2. punktu, ja kādas lietas izskatīšana acīmredzami nav tās kompetencē, Tiesa pēc ģenerāladvokāta uzklaušanās var jebkurā brīdī, neveicot tālākas procesuālās darbības, lemt, izdodot motivētu rīkojumu.
- 15 Minētā tiesību norma ir piemērojama šajā lietā.
- 16 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru saistībā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam Tiesa var interpretēt Savienības tiesības tikai tai piešķirtās kompetences robežās (skat. 2010. gada 5. oktobra spriedumu lietā C-400/10 PPU *McB.*, Krājums, I-8965. lpp., 51. punkts, un 2013. gada 6. jūnija rīkojumu lietā C-14/13 *Cholakova*, 21. punkts).
- 17 Prejudiciālie jautājumi ir par to, kā interpretēt Hartas 47. pantu.
- 18 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Hartas piemērošanas joma attiecībā uz dalībvalstu rīcību ir definēta tās 51. panta 1. punktā, saskaņā ar kuru Hartas noteikumi attiecas uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus (2013. gada 26. februāra spriedums lietā C-617/10 *Åkerberg Fransson*, 17. punkts).
- 19 Tādējādi šī tiesību norma apstiprina pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru Savienības tiesību sistēmā nodrošinātās pamattiesības ir piemērojamas visās ar Savienības tiesībām regulētās situācijās, bet nav piemērojamas ārpus šādām situācijām (šajā ziņā skat. 2011. gada 14. decembra rīkojumu apvienotajās lietās C-483/11 un C-484/11 *Boncea u.c.*, 29. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Åkerberg Fransson*, 19. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 20 Ja tiesiskā situācija neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, tad Tiesas kompetencē nav tās izskatīšana un attiecīgi norādītās Hartas normas pašas par sevi nevar būt šīs kompetences pamatā (šajā ziņā skat. 2012. gada 12. jūlija rīkojumu lietā C-466/11 *Curra u.c.*, 26. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Åkerberg Fransson*, 22. punkts).

- 21 Iesniedzējtiesas lēmumā nav neviena konkrēta elementa, kas ļautu uzskatīt, ka pamattiesvedības priekšmets attiecas uz citu, nevis tikai Hartā esošo Savienības tiesību normu interpretāciju (skat. 2013. gada 7. februāra rīkojumus lietā C-498/12 *Pedone*, 14. punkts, un lietā C-499/12 *Gentile*, 14. punkts, kā arī 2013. gada 8. maija rīkojumu lietā C-73/13 *T*, 13. punkts).
- 22 Faktiski, ņemot vērā, ka Direktīvā 2003/8 nav paredzēta juridiskās palīdzības piešķiršana juridiskām personām (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *DEB*, 43. punkts), pirmkārt, ir jānorāda, ka šī direktīva nav piemērojama pamatlietā.
- 23 Otrkārt, ir būtiski konstatēt, ka atšķirībā no iepriekš minētā sprieduma lietā *DEB*, kurā Tiesa ir sniegusi Hartas 47. panta interpretāciju saistībā ar tiesvedību par valsts atbildību, kas uzsākta, pamatojoties uz Savienības tiesībām, iesniedzējtiesas lēmumā nav neviena konkrēta elementa, kas ļautu uzskatīt, ka *Sociedade Agrícola* būtu lūgusi juridiskās palīdzības sniegšanu saistībā ar prasības, kuras priekšmets ir tai Savienības tiesībās paredzēto tiesību aizsardzība, celšanu tiesā.
- 24 Šajos apstākļos ir jākonstatē acīmredzama Tiesas kompetences sniegt atbildes uz 5^a *Vara Cível de Lisboa* uzdotajiem jautājumiem neesamība.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 25 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) izdod rīkojumu:

Tiesas kompetencē acīmredzami nav atbildēt uz 5^a *Vara Cível de Lisboa* (Portugāle) 2013. gada 13. marta lēmumā uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem (lieta C-258/13).

[Paraksti]